

Ensikerran kämpälle

Joku vuosi takaperin oli paljon työttömiä Torontossa. Siirtolaisia tulvi joka viikko suunnattomat määrät. Työnsaanti oli lujassa, huolimatta siitä oliko ammattimies tai ei, lukuunottamatta räätäleitä tai "valkosia", kuten heitä suvaisivat torontolaiset kutsua. Kielen taitamattomuus oli tietenkin yhtenä haittana työn ja palkan saamisessa. Olihan sentään "kielisiäkin" työttömänä, joten ei kielentaitamattomuus ollut yksinomaan synnä, kuten sitä arveltiin. Tietenkin oli tuotanto suurempi kulutuskykyä, joka oli suurin vika koko hoidossa.

Kauniina kevätpäivänä tavattiin hyvä mies, joka lupasi pelastaa paljon työttömiä työnpuutteesta jos vain luopuvat kaupungin elämästä ja lähtevät "luonnon suloiseen ja puhtaaseen ilmaan." "Matkaa kyllä on kappale toista tuhatta mailia, vaan välipä sillä on, kun rautatiekomppania antaa vapaan kyydin ja vielä ruokaakin jos rahat sattuisi olemaan lopussa, joka hyvin usein tapahtuu näin kaupunkipaikoissa." Näin selvitti hyvä mies. Palkkaa luvattiin maksaa \$2.25 päivältä ja ruoka on halpaa, joten muutaman kuukauden päästä voi lähteä vaikka vanhaanmaahan. Kaikki lupaukset olivat miellyttäviä ja tietenkin tosia; koska suomalainen olisi toisia suomalaisia pettänyt? Lähdön kanssa kyllä tuli vähän vaikeuksia, kun oli vain muutama tunti aikaa ja oli niin hullusti asiat, että oli vähän jäänyt kiinni ruokataloon, vaan ehkä hekin luottavat kun näin hyviä työehtoja on saatavissa. Suomalaisia lupautui lähtemään kuusi miestä ja kaikki

olimme hyviä tuttavii, joten toivottiin matkasta tulevan oikein huviretken.

Aamulla varhain lähti juna kiitämään Toronton asemalta Hamiltonin ja Lontoon kautta Sarniaan. Matka oli todella nautintoa kun tiesi pääsevänsä kerran vapautumaan pitkällisen työttömyyden kärsimyksistä. Agentti oli kovin ystävällinen, suomalainen kun oli, ja lupasi aina valvoa suomalaisten etuja, etenkin vasta vanhastamaasta tulleitten. Hän tarjosi usein matkalla virvokkeita pulloista, joita oli useampia. Osalliseksi pääsi vain suomalaiset. Hän kyllä sanoi olevan housuntaskussa pullon, josta tarpeen tullen saa kaikki kansallisuuteen ja kieleen katsomatta...

Kauniitten maisemien, virtojen ja rämeitten yli oli juna kiittänyt nopeasti, joten samana päivänä jo ennen puolta päivää oltiin Sarniassa. Sarnia on pieni kaupunki Huronin salmen rannalla, joka erottaa Canadian ja Yhdysvallat. Laivalla lähdettiin jatkamaan matkaa Amerikan sisäjärvien halki. Järvet ovat kuin meri, suuria, jos ne ovatkin maailman suurimmat suolattomat vedet. Huron järvellä muistui mieleen "Aarniometsän tyttäret", joita ennen luettiin mielenkiinnolla ja jossa kerrottiin Huron järvestä. Oltiinhan nyt itse todellisessa elämässä eikä missään romaanikertomuksessa. Kuitenkin on yksi tosiasia, ettei romaani pysty todellisen elämän ilojä ja suruja kuvailemaan; ei se pysty niitä tunteita tulkitsemaan mitään todellinen elämä tarjoaa. Ihminen tuntee syvimmit sielunsa tuskat ollessaan matkalla kylmässä, vieraassa, tuntemattomassa maailmassa — ja ihan "poikki", kuten sitä sanotaan.

Laivamatka kului nopeasti. Oli saatu kerta syödäkin tuon kolme vuorokautta kestävän matkan aikana.

Port Arthurista lähdettiin taas jatkamaan matkaa junalla. Poliisit pitivät hyvän huolen, ettei ketään päässyt "vahingossa eksymään" pois joukosta. Agentin suomalaisten suosiminen oli jo vähän muuttunut myöskin. Muutaman tunnin kuluttua oltiin jo lähes perillä, jos ei oteta kävelymatkaa huomioon. Herroja rautatiejätkeä vastaanottamaan oli tullut kämpän poosut, jotka puhuivat kuin joillekin laiskoille hevosille. Nyt oli jo korpilaki voimassa, sen sai huomata kaikesta; ja hyvä olikin panna korpilaki täytäntöön, sillä lähin kaupunki oli 27 mailia kaukana. Heti asemalla kysyttiin poosulta kuinka paljon komppania vetää matkakuluja pois palkasta? "Vain noin 30 dollaria", oli vastaus. Tämän kuultuaan lähti iso joukko miehiä kulkemaan metsään, joita poosut ja agentti kehotti seisomaan.

Vaan kielloista ja varoituksista huolimatta miehet lujensivat meno-
aan. Silloin agentti veti taskustaan sen "pullon", josta sanoi "tar-
peentullen annettavan kansallisuuteen ja kieleen katsomatta". Re-
volveri paukahti suoraan ojennettuna juoksevia kohden. Tuli suit-
sui revolverin suusta ulos, se laukesi useampia kertoja perätysten,
vaan ketään ei kaatunut, takaa-ajosta ei ollut puhettakaan, sillä pal-
jon oli miehiä, jotka olisivat valmiit lähtemään toisaalle käsin.

Jällellä olevat miehet komennettiin riviin ja jalkamarssi alkoi
kämpälle. Miehet kiroilivat jo lähteissään, kun täytyi kantaa ras-
kaita vaatesäkkejään ja mitä kaikkea tavaraa heillä sattui olemaan.
Yksi poosuista oli edellä ja kaksi perässä, jotka olivat tietenkin hy-
vin asestetut.

Sault Ste Marie'sta oli yhtynyt 3 suomalaista meihin lisää, jo-
ten suomalaisia oli yhdeksän kaikkiaan. He olivat jo "kontrissa ol-
leet yötäkin", kuten he sanoivat ja tiesivät maan tavat ja tunsivat kor-
pilait. Me olimme vasta maahantulleet ja olimme ensikertalaisia.
He, jotka olivat yhtyneet meihin, kehottivat meitä seuraamaan heitä
tarkasti, jos aiotaan lähteä suoraa tietä kämpälle. He lähtivät heti
etukäteen pyrkimään poosun ohji ja tuumivat ettei kämpälle saa men-
nä vastenmielisesti vaan kävellä lujasti, että päästään ennen yötä
kämppään, vielä kehottivat poosuakin tulemaan lujasti. Suomalai-
set ovat kuitenkin hitaita ryhtymään yrityksiin ja niin kävi nytkin,
paitsi kolme, jotka olivat jo vähän "kontriutuneet".

Kämpälle päästiin kuitenkin jo hyvissä ajoin. Syötiin lujasti ja
olisi otettu taskuunkin, vaan peljättiin sen herättävän huomiota ja
jouduttaisi sen takia vartioston erityiseksi silmätikuksi. Päätös oli
jo tehty, että yön aikana lähdetään, kävi miten kävi.

Ne kolme suomalaista eksyivät matkalle, kuten heillä oli tie-
tenkin tarkoituskin. He olivat vain kävelleet metsäpolkua ja poosun
silmistä päästyään poikenneet tien sivuun ja nauraneet kun "vanhan-
maan Jussit" tekivät kahdentoista mailin kävelymatkan kämpälle.

Kun olimme syöneet ja hetken aikaa vielä tuumailleet miten läh-
detään, niin mentiin offisiin kyselemään työasioita y. m., joten tultiin
varmasti tietämään kaikista kulungeista. Matkakuluja 28 dollaria;
"loimannille" 2 dollaria, lääkeille joka kuukausi dollari; postinkul-
jettajalle 50 senttiä. Sitten olisi pitänyt ostaa itse peite, joka mak-
saa 2 dollaria ja kummisaappaat, jotka olisivat maksaneet 4 eli 6
dollaria, joten kaikki menot olisivat nousseet 40 dollaria, joka olisi
vedetty pois palkasta. Palkkaa ei luvattu maksaa kuin \$1.75 ja ruo-

ka 4 dollaria viikossa. Agentti oli siis valehdellut vain saadakseen miehiä lähemmään katalaan puijaukseensa.

Kun ilta alkoi hämärtää, niin silloin säkit lähtivät kämpän edustalta kävelemään synkkään metsään. Vaarallinen matka oli tuleva eteen, vaan eihän sitä ihminen toista kuukautta tee työtä ilman palkkaa, vaikka uhkasikin winchesterin kuulat jokainen silmänräpäys. Metsä oli kyllä aivan tiheä heti kämpän lähellä, mutta oli vain yksi tie josta voitiin palata jälleen Canadian Pasificin rautatielle. Ääretön, ylipääsemätön korpisuo eroitti Grand Trunkin uuden rautatiealotteen ainoasta ihmisten ilmoille johtavasta C. P. rautatiestä. Suon yli oli kuljettava kahdesta rinnakkain asetetusta puusta tehtyä tietä myöten, joka peräti kiusallinen tie oli yli 3 mailia pitkä.

Nopein askelin juoksimme polkua myöten yhä varoen takaa-ajajia. Pitkälle ei oltu vielä päästy kämpästä kun ilma oli jo ihan pimeä, joten paras oli asettua levolle. Siirryttiin vain joku syli polun sivuun ja ruvettiin istumaan ja tuumailemaan: Mitä on tehtävä kun rahat ovat vähissä ja kaukana ollaan. Musta oli tulevaisuus, poissa elämän viitat. Vaan tulevaisuudesta viisi välitti, nyt oli vain kysymys päästä pakenemaan tuon kirokun poosulauman kynsistä.

Kauan emme ehtineet vielä istua kun alkoi kuulua kiihkeätä puhelua. "Takaa-ajajia", kuiskasi eräs tovereista. Tiesimme kyllä olevamme turvassa sillä kertaa kunnes päivä valkenee, vaan sitten on toinen asia päästä suon yli.

"Kyllä meidät otti piru perältäkin", tuumaili joku taas kun miehet olivat ehtineet jo ohitse.

"Me olemme liian arkoja aarniometsän poikia", huomautti toinen ja raapasi tulitikulla tulen piippuunsa ja oikasi jalkansa ruvetakseen nukkumaan.

"Luulen heidän olleen samallaisia karkureita kuin mekin", lohdutteli hän ja kehotti herättämään ylös heti päivän koitteessa.

Kaikki olimme ensi kertaa yötä metsässä ja vielä seudulla, jonka ominaisuuksista emme tienneet mitään.

Aamulla kun päivä hiukan sarasti tuuppasi toverini minua kylkeen ja kehotti herättämään toisia nopeasti ylös. Minä unenpökeryksissä koetin tiedustella mikä on hätänä, johon hän peljästyksissään vastasi, että: "karhu eli leijona oli aivan lähellä, pitäen meitä silmälä ja myrisee!"

Minä hyppäsin pystyyn ja valmistauduin taistelua varten; pa-koon juoksu tietenkin olisi ollut turhaa. Olin juuri herättämäisilläni

tovereita, kun huomasin ettei mitään kiirettä ollut sentähden, että karhu enämpi kuin leijonakaan olisi pelättävissä, vaan että sama toveri, joka illalla kehotti herättämään — kuorsasi, joka todella kuulosti hyvin uhkaavalta.

Aamu tuimaan olimme kulkeneet useampia mailia ennen aurin gon nousua. Nyt oli jälellä vaan tuo kirottu kaita tie. Pieninkin harha-askel merkitsi kylmää aamukylpyä korven ruskeassa vedessä. Toiset eivät päässeet ilman kylpyä, heillä kun sattui olemaan raskaat taakat. Tehtiin päätös, että heti kun päästään C. P. rautatielle, niin otetaan oikein hyvä lepo, joka palkitsee useamman yön huonoa nukumista.

Olimme päässeet rautatielle ja hetken matkaa kulkeneet, kun joku joukosta komensi:

“Pojat, helvetin nopeasti metsään!”

Ei toista käskyä kukaan varronnut, kyllä jokainen tiesi mistä oli kysymys, kun komentaja hyppäsi itse edellä, että kämppöpussi heilahti seljässä. Kun olimme laskeutuneet rautatievalliilta alas, kuiskas komentaja:

“Heitä on kolme.”

“Huomasikohan ne meitä?” kysyin.

“En tiedä. He eivät olleet vielä juuri rautatiellä, vaan aivan lähellä,” vastasi näkijä.

Tiheä näreikkö tarjosi meille mainion suojan. Mutta selvä oli saatava, oliko takaa'ajajat meitä nähneet. Yksi ryömi ylös rautatiepenkerettä nähdäkseen, josko miehet tulivat meidän perässä, vai toisaalleko.

“He tulevat metsään, ja heillä on kaikilla pysyit!” oli vastaus. Välimatka ei ollut kovin pitkä, joten oli parasta lähteä pitemmittä tutkimuksitta livistämään ja lujasti, jos mieli pelastaa nahkansa terveenä, sillä heillä oli ne winchesterikiväärit, jotka edellisenä iltana nähtiin kämpän konttorin seinässä.

Pari tuntia sitä painettiin yhtä lujaa tietämättä tulivatko takaa-ajajat perässä vai edellä, tai tulivatko ollenkaan meidän jälkeemme. Hyvin luultavaa on, että jäivät vain vaanimaan metsään, aseman ympärillä vartoilevia karkulaisia. Me kuitenkin pääsimme maksamasta 40 dollaria työläisiä pottävälle rautatietrustille.

H. Nurmi.